

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.9:349.6(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2024-4-3>

Бесага Ірина Василівна,

доктор філософії у галузі права,

доцент кафедри адміністративного права та адміністративного процесу факультету № 3

Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

Львівського державного університету внутрішніх справ,

вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2736-4985>

Панімаш Юлія Вікторівна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту,

Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля

Національного університету цивільного захисту

вулиця Онопрієнка, 8, Черкаси, 18000, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5337-6613>

ЗУПИНЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Питання зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення в умовах воєнного стану є актуальним у контексті сучасних змін в українському правовому середовищі. З огляду на те, що чинний Кодекс України про адміністративні правопорушення не передбачає чіткої регламентації зупинення провадження у разі проходження військової служби особою, що притягається до адміністративної відповідальності, виникають численні проблеми в правозастосуванні. Це вимагає детального дослідження механізмів зупинення провадження та вдосконалення нормативних актів для забезпечення єдності правозастосовної практики.

Методологічно дослідження базується на аналізі судової практики, яка стосується зупинення провадження в адміністративних справах в умовах воєнного стану, а також на порівнянні з нормами інших процесуальних кодексів, зокрема Кримінального процесуального кодексу України. Автор використовує методи юридичного аналізу, порівняльного правознавства та кейс-аналізу судових рішень для виявлення проблемних аспектів застосування правових норм щодо зупинення провадження у адміністративних справах.

Метою статті є визначення проблем і викликів, що виникають під час застосування норм адміністративного процесу щодо зупинення провадження в умовах воєнного стану, а також пошук шляхів удосконалення законодавства. Основні завдання роботи полягають у дослідженні судової практики з цього питання, визначенні юридичних підстав зупинення провадження, а також аналізі можливих ризиків, пов'язаних з недосконалістю процесуальних процедур.

Основні висновки дослідження полягають у тому, що відсутність чітких положень у КУпАП щодо зупинення провадження в умовах воєнного стану призводить до неоднозначного застосування правових норм суддями, що спричиняє проблеми з визначенням достатності доказів та можливістю зловживання процесуальними правами. Пропонується внести зміни до КУпАП для чіткого визначення підстав і процедур зупинення провадження в справах про адміністративні правопорушення, а також для забезпечення належ-

ного контролю за такими рішеннями. Подальші дослідження повинні зосередитися на визначенні правових наслідків спливу строків накладення адміністративних стягнень під час зупинення провадження та на удосконаленні механізмів контролю за цими процесами.

Ключові слова: провадження у справах про адміністративні правопорушення, зупинення провадження, зловживання процесуальними правами, воєнний стан, правозастосування.

Besaha Iryna, Panimash Yuliia. SUSPENSION OF PROCEEDINGS IN ADMINISTRATIVE OFFENSE CASES UNDER MARTIAL LAW

The issue of suspending proceedings in administrative offense cases under martial law remains relevant in the context of current changes in the Ukrainian legal environment. Given that the current Code of Ukraine on Administrative Offenses does not provide clear regulations for suspending proceedings when an individual subject to administrative liability is undergoing military service, numerous issues arise in the application of the law. This necessitates a detailed examination of the mechanisms for suspending proceedings and improving legal acts to ensure consistency in judicial practice.

Methodologically, the study is based on an analysis of judicial practice related to the suspension of proceedings in administrative cases under martial law, as well as a comparison with the norms of other procedural codes, particularly the Criminal Procedure Code of Ukraine. The author employs legal analysis, comparative law methods, and case-law analysis to identify problematic aspects of applying legal norms concerning the suspension of proceedings in administrative cases.

The article aims to identify the problems and challenges that arise in the application of administrative procedure norms regarding the suspension of proceedings under martial law and to explore ways to improve legislation. The main tasks of the work include studying the judicial practice on this issue, determining the legal grounds for suspending proceedings, and analyzing potential risks associated with the imperfection of procedural procedures.

The key conclusions of the study are that the absence of clear provisions in the Code of Ukraine on Administrative Offenses regarding the suspension of proceedings under martial law leads to inconsistent application of legal norms by judges, resulting in issues with determining the sufficiency of evidence and the potential for abuse of procedural rights. It is proposed to amend the Code of Ukraine on Administrative Offenses to clearly define the grounds and procedures for suspending proceedings in administrative offense cases, as well as to ensure proper control over such decisions. Further research should focus on determining the legal consequences of the expiration of the term for imposing administrative sanctions during the suspension of proceedings and improving mechanisms for controlling these processes.

Key words: administrative offense proceedings, suspension of proceedings, abuse of procedural rights, martial law, law enforcement.

Вступ. У зв'язку з повномасштабною військовою агресією Російської Федерації проти України значна частина громадян, включно з тими, хто притягується до адміністративної відповідальності, бере участь у бойових діях у складі Збройних Сил України (надалі також – ЗСУ) та інших військових формувань. Це створює нові виклики для судової системи, зокрема у вирішенні питань, пов'язаних із розглядом справ про адміністративні правопорушення. Оскільки чинний Кодекс України про адміністративні правопорушення (надалі також – КУпАП) не регламентує порядок зупинення провадження у таких справах, виникає необхідність застосування аналогії. Проблема ускладнюється тим, що відсутність чіткої процедури зупинення провадження має наслідком неоднорідність судової практики та відсутність

єдності правозастосування, що однозначно суперечить принципу правової визначеності.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю забезпечення балансу між дотриманням процесуальних прав осіб, що притягаються до адміністративної відповідальності, та ефективністю правозастосування в умовах воєнного стану.

Матеріали і методи. Дослідження здійснено на основі комплексного підходу, який включає використання загальнонаукових і галузевих (правознавчих) методів. Системний метод слугував для узагальнення судової практики та формування цілісного уявлення про особливості розгляду клопотань та зупинення провадження в умовах воєнного стану. Цей підхід дозволив виокремити ключові тенденції у судовому правозастосуванні. Порівняльний метод використовувався для аналізу

судової практики у справах про адміністративні правопорушення у порівнянні з підходами, закріпленими у кримінальному процесуальному законодавстві.

Серед галузевих методів дослідження застосовано методи тлумачення норм права, які використовувалися для з'ясування змісту законодавчих положень, що стосуються зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення, та правовий аналіз, який застосовувався для визначення змісту чинного законодавства та практичних наслідків його застосування.

Розвідка представлена у вигляді емпіричного дослідження судової практики з питань зупинення провадження у справі про адміністративне правопорушення у зв'язку з перебуванням особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, на службі у Збройних Силах України чи інших військових формувань. Дослідження базувалось на вивченні законодавства та рішень судів, що стосуються провадження у справах про адміністративні правопорушення. Пошук судових актів здійснювався за допомогою Єдиного державного реєстру судових рішень за ключовими словами «зупинення провадження» та «військової служби». Серед обраних обмежень: часові рамки (до уваги бралися судові рішення, постановлені з 01 січня 2024 року по 24 листопада 2024 року) та форма судового рішення (постанови та ухвали). Форма судочинства – справи про адміністративні правопорушення. Обмеження щодо інстанції та територіальної юрисдикції не застосовувалися.

Метою статті є встановлення та систематизація найбільш поширених мотивів суду при винесенні рішення щодо відмови у задоволенні клопотання про зупинення провадження у справі про адміністративне правопорушення у зв'язку з перебуванням особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, на службі у Збройних Силах України чи інших військових формувань.

Результати. *I. Мотиви суду щодо задоволення чи відмови у такому при вирішенні питання про зупинення провадження.* З початку 2024 року (станом на 24.11.2024)

винесено 1 585 судових документів, оформлених як ухвали та постанови, у яких піднімалося питання зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення. До уваги бралися акти судів першої та другої інстанції без обмеження за територіальною ознакою. При дослідженні 159 справ (10% від загальної кількості) встановлено, що у 37,76% випадків судами було задоволено клопотання про зупинення провадження, а у 62,24% випадків – відмовлено.

Аргументація підстав для задоволення клопотань про зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення є переважно уніфікованою. Вона зводиться до необхідності забезпечення реалізації гарантованого законодавством права особи, яка притягується до відповідальності, брати участь у розгляді справи, надавати пояснення та захищати свої інтереси в судовому процесі [1; 2].

Втім, задоволення клопотання про зупинення провадження має наслідком зупинення не всіх процесуальних дій, які з ним пов'язані, а лише тих, які мають бути здійснені під час судового розгляду.

Вказане надає судам можливість при задоволенні клопотання про зупинення провадження: 1) зобов'язати особу, що звертається з клопотанням, повідомити суд у випадку, якщо підстава для зупинення провадження відпаде [3]; 2) відновити провадження з власної ініціативи (вказані можливості також запозичено з кримінального провадження [4]). Так, не отримавши відповіді на запити суду щодо підтвердження факту продовження перебування особи на військовій службі, суд відновив провадження у справі від 01 листопада 2024 року № 390/1332/22 [5]; 3) застосувати негативні наслідки до учасника провадження, який допустив зловживання правом. Щодо цього варта уваги позиція судді Кіровського районного суду міста Кіровограда у справі від 01 листопада 2024 року № 404/2647/22 [6]. Суд відмовив у задоволенні клопотання про закриття провадження у зв'язку із закінченням строків накладення адміністративного стягнення через те, що з часу зупинення провадження у справі пройшов значний період часу, за який сторона захисту мала змогу

звернутися до суду з клопотанням про відновлення зазначеного провадження або ж надати якісні та достовірні докази щодо особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, зокрема щодо її місця перебування, продовження проходження служби та можливості брати участь у судових засіданнях. На переконання суду, представник особи, що притягається до відповідальності, цим самим здійснив зловживання правом з метою затягування розгляду справи.

Мотивація суддів при відмові у задоволенні таких клопотань відрізняється значною варіативністю. Серед основних аргументів, які наводяться у судових рішеннях, фігурують:

1) відсутність достовірних доказів, які підтверджують перебування особи у складі Збройних Сил України чи інших військових формувань [7];

2) особа має змогу скористатися юридичною допомогою адвоката чи іншого фахівця в галузі права [8];

3) має право взяти участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції, у тому числі з використанням власних технічних засобів (застосування судом за аналогією ст. 195 КАС України або ст. 336 КПК України) [8–10];

4) особа не позбавлена можливості подавати письмові пояснення щодо обставин справи [11];

5) чинним КУпАП передбачено лише можливість зупинення строків розгляду адміністративних справ про адміністративні правопорушення, які пов'язані з корупцією, якщо особа, щодо якої складено протокол про таке правопорушення, умисно ухиляється від явки до суду або з поважних причин не може туди з'явитися (хвороба, перебування у від'їзді чи на лікуванні, у відпустці тощо) / у КУпАП не передбачено можливості зупинення провадження у справі в зв'язку з проходженням військової служби [12; 13];

6) у разі зупинення провадження по справі про адміністративне правопорушення особа може уникнути відповідальності, що не сумісно із завданнями КУпАП, викладеними у ст. 1 цього Кодексу [14].

7) оскільки введення воєнного стану не впливає на процес здійснення судочинства, підстав для задоволення клопотання про відкладення розгляду справи до завершення військового стану в Україні немає [15];

8) на запит суду з військової частини надійшов лист про те, що командування частини сприятиме здійсненню судочинства в Україні та не перешкоджатиме участі військовослужбовця як особи, що притягається до адміністративної відповідальності, у судовому розгляді [16].

II. Проблеми та перспективи правозастосування у справах про адміністративні правопорушення в контексті воєнного стану.

У зв'язку з воєнними діями та залученням значної кількості осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності, до складу Збройних Сил України чи інших військових формувань, виникають об'єктивні перешкоди для їхньої участі в розгляді справ про адміністративні правопорушення. Це, зокрема, унеможлиблює надання ними пояснень та реалізацію права на захист. У таких випадках постає необхідність звернення до суду з відповідним клопотанням про відкладення розгляду справи або зупинення провадження.

Згідно зі статтею 268 КУпАП, справа про адміністративне правопорушення підлягає розгляду в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Розгляд справи за її відсутності можливий лише за умови наявності даних про своєчасне сповіщення особи про час і місце розгляду та за відсутності клопотання про відкладення розгляду.

При цьому норми КУпАП не передбачають процедури зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Однак у разі відсутності законодавчого регулювання відповідних правовідносин суд, відповідно до загальних принципів права, може застосувати аналогію закону або аналогію права. Враховуючи наявність норм у інших процесуальних кодексах України, які врегульовують подібні правовідносини, під час вирішення питання про зупинення провадження суди керуються саме аналогією закону.

В Ухвалі Верховного Суду від 22 червня 2023 року у справі № 569/2600/23 вказано, що з метою забезпечення виконання приписів ст. 1 КУпАП при вирішенні процесуальних питань в межах справи про адміністративне правопорушення виникає необхідність у застосуванні аналогії закону найбільш близької галузі права – кримінального процесуального [17].

Відповідно до ч. 1 ст. 335 КПК України, у разі якщо обвинувачений ухилився від явки до суду або захворів на психічну чи іншу тяжку тривалу хворобу, яка виключає його участь у судовому провадженні, або був призваний для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, суд зупиняє судове провадження стосовно такого обвинуваченого до його розшуку, видужання або звільнення з військової служби і продовжує судове провадження стосовно інших обвинувачених, якщо воно здійснюється щодо декількох осіб [10].

Відповідно до ч. 1 ст. 17 Закону «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» суди при розгляді справ застосовують Конвенцію і практику Європейського суду з прав людини (надалі також – ЄСПЛ) як джерело права [18]. Як встановлено рішенням ЄСПЛ у справі «Швидка проти України», провадження у справах про адміністративні правопорушення вважається кримінальними у розумінні Конвенції [19]. У справі «Надточій проти України» ЄСПЛ зазначив, що Уряд України визнав кримінально-правовий характер КУпАП та встановив порушення пункту 1 статті 6 Конвенції, оскільки державою не було створено належних умов для забезпечення можливості участі особи в адміністративному юрисдикційному провадженні [20].

Згідно з практикою Європейського Суду з прав людини, навіть коли особа притягується до адміністративної відповідальності за національним законодавством, вона вважається такою, що отримала «кримінальне обвинувачення» в його автономному розумінні ЄСПЛ. Це визначається за трьома критеріями: кваліфікація правопорушення за національним законодавством, його сутність

та характер, а також суворість покарання. Наприклад, адміністративне покарання у вигляді штрафу й позбавлення права керувати транспортом має каральний і стримуючий характер, що робить його схожим на кримінальне покарання. У рішенні ЄСПЛ у справі «Чернов проти України» також проводиться аналогія між адміністративними і кримінальними правопорушеннями за вищезазначеними критеріями [21].

Таким чином, посилаючись на вказану практику ЄСПЛ, суди, при розгляді справ про адміністративні правопорушення щодо осіб, які проходять військову службу під час мобілізації чи на особливий період, можуть застосовувати норми Кримінального процесуального кодексу України, оскільки КУпАП не регулює питання зупинення провадження у таких справах. Вказане також прямо відображено в актуальній судовій практиці [1].

В той же час, суди звертають увагу, що вказаний висновок свідчить про необхідність дотримання судом саме передбаченого статтею 6 Конвенції права на справедливий і публічний розгляд справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти особи кримінального обвинувачення, а не про необхідність суворого дотримання вимог Кримінального процесуального кодексу України під час розгляду справи про адміністративне правопорушення. Кодекс України про адміністративні правопорушення, на відміну від Кримінального процесуального кодексу України, допускає можливість розгляду справи за відсутності особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, за умови належного повідомлення її про дату, час та місце розгляду справи [22].

У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану» Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/202 запрова-

джено в Україні воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб. При цьому термін дії воєнного стану неодноразово продовжувався та триває станом на сьогоднішній день [23].

Зупинення провадження у справі – це тимчасове припинення судом вчинення процесуальних дій під час судового розгляду із визначених у законі об'єктивних підстав, що перешкоджають подальшому розгляду справи і щодо яких неможливо передбачити їх усунення. Межі зупинення провадження у справі не повинні призводити до зменшення розумного строку розгляду справи [24].

У постанові Верховного Суду України від 07.10.2015 у справі № 6-1367цс15 зазначено, що зупинення провадження у справі є тимчасовим припиненням вчинення процесуальних дій під час судового розгляду з об'єктивних підстав, визначених законом, які ускладнюють або роблять неможливим подальший розгляд справи, при цьому неможливо передбачити їхнє усунення в короткостроковій перспективі. При цьому важливо, щоб зупинення провадження не призводило до порушення розумного строку розгляду справи [25–29].

Подібний підхід щодо підстав зупинення провадження підтримується Великою Палатою Верховного Суду в ухвалі від 20 травня 2021 року у справі № 11-398сап20. Зокрема, колегія суддів зазначила, що: (1) зупинення провадження є тимчасовим перериванням процесуального розгляду, що виникає внаслідок наявності однієї з обставин, визначених у законі, які ускладнюють чи унеможливають здійснення розгляду справи; (2) при ухваленні рішення про зупинення провадження суд повинен детально з'ясувати, що саме є причиною неможливості продовження розгляду справи, і чи є ця обставина тимчасовою або постійною [30].

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про оборону України» від 06 грудня 1991 року № 1932-ХІІ (далі – Закон № 1932-ХІІ) участь в обороні держави разом із Збройними Силами України беруть у межах

своїх повноважень інші військові формування, утворені відповідно до законів України, Державна спеціальна служба транспорту, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також відповідні правоохоронні органи. У частині третій статті 12 Закону № 1932-ХІІ зазначено, що інші військові формування, утворені відповідно до законів України, беруть участь у виконанні завдань територіальної оборони та руху опору, сприяють забезпеченню правового режиму воєнного стану [31].

Визначення військового формування міститься у статті 1 Закону № 1932-ХІІ та означає створену відповідно до законодавства України сукупність військових з'єднань і частин та органів управління ними, які комплектуються військовослужбовцями і призначені для оборони України, захисту її суверенітету, державної незалежності і національних інтересів, територіальної цілісності і недоторканності у разі збройної агресії, збройного конфлікту чи загрози нападу шляхом безпосереднього ведення воєнних (бойових) дій.

Верховний Суд у своїх постановках зазначив, що доказом перебування у ЗСУ є, зокрема, копія військового квитка, з якого слідує, що громадянин призваний у Збройні Сили України та проходить військову службу у військовій частині та / або наказ по особовому складу [32–34].

Висновки. Проблематика зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення в умовах воєнного стану залишається актуальною та вимагає нормативного унормування. Чинний Кодекс України про адміністративні правопорушення не передбачає чіткої процедури зупинення провадження у разі проходження військової служби особою, яка притягується до адміністративної відповідальності. У зв'язку з цим суди вимушені вдаватися до застосування аналогії закону, що призводить до неоднорідності судової практики та множинної інтерпретації юридичних норм і фактів.

Аналіз судових рішень свідчить, що суди часто керуються положеннями інших проце-

суальних кодексів, зокрема Кримінального процесуального кодексу України. Однак цей підхід не є універсальним, оскільки у практиці зустрічаються випадки відмови в задоволенні клопотань через відсутність достатніх доказів, можливість участі особи у режимі відеоконференції або наявність інших способів реалізації права на захист.

До основних викликів, що постають у контексті зупинення провадження, належать: а) неоднорідність підходів судів до оцінки доказів щодо перебування особи на військовій службі; б) можливість зловживань процесуальним правом щодо зупинення провадження з метою затягування розгляду

справи; в) ризик уникнення адміністративної відповідальності через недосконалість процедур. Необхідність адаптації норм адміністративного права до умов воєнного стану є очевидною. Доцільним є внесення змін до КУпАП для чіткого визначення підстав і порядку зупинення провадження у справах про адміністративні правопорушення, а також закріплення відповідних механізмів контролю за такими рішеннями. Подальші дослідження у рамках цієї тематики передбачають встановлення правових наслідків спливу строків накладення адміністративного стягнення під час перебування провадження у статусі «зупиненого».

Список використаних джерел:

1. Постанова Млинівського районного суду Рівненської області у справі від 19 листопада 2024 року № 566/985/24.
2. Постанова Чугуївського міського суду Харківської області у справі від 20 листопада 2024 року № 636/4375/24.
3. Ухвала Млинівського районного суду Рівненської області у справі від 01 травня 2024 року № 521/12671/21.
4. Постанова Богунського районного суду м. Житомир у справі від 21 листопада 2024 року № 295/8196/24
5. Постанова Кіровоградського районного суду Кіровоградської області у справі від 01 листопада 2024 року № 390/1332/22.
6. Постанова Кіровоградського районного суду Кіровоградської області у справі від 01 листопада 2024 року № 404/2647/22.
7. Постанова Сокальського районного суду Львівської області у справі від 19 листопада 2024 року № 454/3957/24.
8. Постанова Козелецького районного суду Чернігівської області у справі від 20 листопада 2024 року № 734/4322/24.
9. Кодекс адміністративного судочинства України: Кодекс від 06.07.2005 № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35–36. № 37. Ст.446.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10. № 11-12. № 13. Ст.88.
11. Постанова Дніпровського апеляційного суду у справі від 19 листопада 2024 року № 209/5102/24.
12. Постанова Івано-Франківського апеляційного суду у справі від 14 листопада 2024 року № 348/2253/24.
13. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Кодекс від 07.12.1984 № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст.1122.
14. Постанова Дніпровського апеляційного суду у справі від 14 листопада 2024 року № 175/2286/24.
15. Постанова Дружківського міського суду Донецької області у справі від 13 листопада 2024 року № 229/7725/24.
16. Постанова Миргородського міськрайонного суду Полтавської області у справі від 20 листопада 2024 року № 541/544/24.
17. Ухвала Верховного Суду у справі від 22 червня 2023 року № 569/2600/23.
18. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст.260.
19. Рішення Європейського суду з прав людини від 30 жовтня 2014 року у справі «Швидка проти України».
20. Рішення Європейського суду з прав людини від 15 травня 2008 року у справі «Надточій проти України».

21. Рішення Європейського суду з прав людини від 10 грудня 2020 року у справі «Чернов проти України».
22. Постанова Тисменицького районного суду Івано-Франківської області у справі від 20 листопада 2024 року № 352/2566/24.
23. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022.
24. Постанова Верховного Суду України у справі від 07 жовтня 2015 року № 6-1367цс15.
25. Постанова Полтавського апеляційного суду від 17 липня 2023 року у справі № 644/8356/20.
26. Постанова Закарпатського апеляційного суду від 02 червня 2023 року у справі № 303/3082/22.
27. Постанова Сумського апеляційного суду від 08 грудня 2022 року у справі № 591/3448/22.
28. Постанова Франківського районного суду м. Львова від 31 жовтня 2022 року у справі 465/3508/22.
29. Постанова Радехівського районного суду Львівської області від 11 березня 2022 року у справі № 451/107/22.
30. Ухвала Великої Палати Верховного Суду у справі від 20 травня 2021 року № 11-398ссп20.
31. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 № 1932-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст.106.
32. Постанова Верховного Суду у справі від 09 листопада 2022 року № 753/19628/17.
33. Постанова Верховного Суду у справі від 29 березня 2023 року у справі № 756/3462/20.
34. Постанова Верховного Суду у справі від 20 квітня 2023 року у справі № 9901/173/20.

References:

1. Postanova Mlynivskoho raionnoho sudu Rivnenskoï oblasti u spravi vid 19 lystopada 2024 roku No. 566/985/24 [Ruling of the Mlyniv District Court of Rivne Region in case No. 566/985/24 of November 19, 2024]. [in Ukrainian].
2. Postanova Chuhuvskoho miskoho sudu Kharkivskoi oblasti u spravi vid 20 lystopada 2024 roku No. 636/4375/24 [Ruling of the Chuhuv City Court of Kharkiv Region in case No. 636/4375/24 of November 20, 2024]. [in Ukrainian].
3. Ukhvala Mlynivskoho raionnoho sudu Rivnenskoï oblasti u spravi vid 01 travnia 2024 roku No. 521/12671/21 [Order of the Mlyniv District Court of Rivne Region in case No. 521/12671/21 of May 1, 2024]. [in Ukrainian].
4. Postanova Bohunskoho raionnoho sudu m. Zhytomyr u spravi vid 21 lystopada 2024 roku No. 295/8196/24 [Ruling of the Bohun District Court of Zhytomyr in case No. 295/8196/24 of November 21, 2024]. [in Ukrainian].
5. Postanova Kirovohradskoho raionnoho sudu Kirovohradskoi oblasti u spravi vid 01 lystopada 2024 roku No. 390/1332/22 [Ruling of the Kirovohrad District Court of Kirovohrad Region in case No. 390/1332/22 of November 1, 2024]. [in Ukrainian].
6. Postanova Kirovohradskoho raionnoho sudu Kirovohradskoi oblasti u spravi vid 01 lystopada 2024 roku No. 404/2647/22 [Ruling of the Kirovohrad District Court of Kirovohrad Region in case No. 404/2647/22 of November 1, 2024]. [in Ukrainian].
7. Postanova Sokal'skoho raionnoho sudu Lvivskoi oblasti u spravi vid 19 lystopada 2024 roku No. 454/3957/24 [Ruling of the Sokal District Court of Lviv Region in case No. 454/3957/24 of November 19, 2024]. [in Ukrainian].
8. Postanova Kozelets'koho raionnoho sudu Chernihivskoi oblasti u spravi vid 20 lystopada 2024 roku No. 734/4322/24 [Ruling of the Kozelets District Court of Chernihiv Region in case No. 734/4322/24 of November 20, 2024]. [in Ukrainian].
9. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy: Kodeks vid 06.07.2005 No. 2747-IV [Code of Administrative Procedure of Ukraine: Code No. 2747-IV of July 6, 2005]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2005. No. 35–36, No. 37, Art. 446 [in Ukrainian].
10. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Kodeks vid 13.04.2012 No. 4651-VI [Criminal Procedure Code of Ukraine: Code No. 4651-VI of April 13, 2012]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2013. No. 9-10, No. 11-12, No. 13, Art. 88 [in Ukrainian].
11. Postanova Dniprovskoho apeliatsiinoho sudu u spravi vid 19 lystopada 2024 roku No. 209/5102/24 [Ruling of the Dnipro Appellate Court in case No. 209/5102/24 of November 19, 2024]. [in Ukrainian].
12. Postanova Ivano-Frankivskoho apeliatsiinoho sudu u spravi vid 14 lystopada 2024 roku No. 348/2253/24 [Ruling of the Ivano-Frankivsk Appellate Court in case No. 348/2253/24 of November 14, 2024]. [in Ukrainian].

13. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia: Kodeks vid 07.12.1984 No. 8073-X [Code of Ukraine on Administrative Offenses: Code No. 8073-X of December 7, 1984]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainiskoi RSR*. 1984. Supplement to No. 51, Art. 1122 [in Ukrainian].

14. Postanova Dniprovskoho apeliatsiinoho sudu u spravi vid 14 lystopada 2024 roku No. 175/2286/24 [Ruling of the Dnipro Appellate Court in case No. 175/2286/24 of November 14, 2024]. [in Ukrainian].

15. Postanova Druzhkivskoho miskoho sudu Donetskoi oblasti u spravi vid 13 lystopada 2024 roku No. 229/7725/24 [Ruling of the Druzhkivka City Court of Donetsk Region in case No. 229/7725/24 of November 13, 2024]. [in Ukrainian].

16. Postanova Myrhorodskoho miskorayonnoho sudu Poltavskoi oblasti u spravi vid 20 lystopada 2024 roku No. 541/544/24 [Ruling of the Myrhorod City District Court of Poltava Region in case No. 541/544/24 of November 20, 2024]. [in Ukrainian].

17. Ukhvala Verkhovnoho Sudu u spravi vid 22 chervnia 2023 roku No. 569/2600/23 [Order of the Supreme Court in case No. 569/2600/23 of June 22, 2023]. [in Ukrainian].

18. Pro vykonannia rishen ta zastosuvannia praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny: Zakon Ukrainy vid 23.02.2006 No. 3477-IV [On the Execution of Judgments and the Application of the Case Law of the European Court of Human Rights: Law of Ukraine No. 3477-IV of February 23, 2006]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2006. No. 30, Art. 260 [in Ukrainian].

19. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny vid 30 zhovtnia 2014 roku u spravi “Shvydka proty Ukrainy” [Decision of the European Court of Human Rights of October 30, 2014, in the case of “Shvydka v. Ukraine”]. [in Ukrainian].

20. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny vid 15 travnia 2008 roku u spravi “Nadochii proty Ukrainy” [Decision of the European Court of Human Rights of May 15, 2008, in the case of “Nadochii v. Ukraine”]. [in Ukrainian].

21. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny vid 10 hrudnia 2020 roku u spravi “Chernov proty Ukrainy” [Decision of the European Court of Human Rights of December 10, 2020, in the case of “Chernov v. Ukraine”]. [in Ukrainian].

22. Postanova Tysmenytskoho raionnoho sudu Ivano-Frankivskoi oblasti u spravi vid 20 lystopada 2024 roku No. 352/2566/24 [Ruling of the Tysmenytsia District Court of Ivano-Frankivsk Region in case No. 352/2566/24 of November 20, 2024]. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123184487> [in Ukrainian].

23. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24.02.2022 No. 64/2022 [On the Introduction of Martial Law in Ukraine: Decree of the President of Ukraine No. 64/2022 of February 24, 2022]. [in Ukrainian].

24. Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrainy u spravi vid 07 zhovtnia 2015 roku No. 6-1367uc15 [Ruling of the Supreme Court of Ukraine in case No. 6-1367uc15 of October 7, 2015]. [in Ukrainian].

25. Postanova Poltavskoho apeliatsiinoho sudu u spravi vid 17 lypnia 2023 roku No. 644/8356/20 [Ruling of the Poltava Appellate Court in case No. 644/8356/20 of July 17, 2023]. [in Ukrainian].

26. Postanova Zakarpatskoho apeliatsiinoho sudu u spravi vid 02 chervnia 2023 roku No. 303/3082/22 [Ruling of the Zakarpattia Appellate Court in case No. 303/3082/22 of June 2, 2023]. [in Ukrainian].

27. Postanova Sumskoho apeliatsiinoho sudu u spravi vid 08 hrudnia 2022 roku No. 591/3448/22 [Ruling of the Sumy Appellate Court in case No. 591/3448/22 of December 8, 2022]. [in Ukrainian].

28. Postanova Frankivskoho raionnoho sudu m. Lviv u spravi vid 31 zhovtnia 2022 roku No. 465/3508/22 [Ruling of the Frankivsk District Court of Lviv in case No. 465/3508/22 of October 31, 2022]. [in Ukrainian].

29. Postanova Radekhivskoho raionnoho sudu Lvivskoi oblasti u spravi vid 11 bereznia 2022 roku No. 451/107/22 [Ruling of the Radekhiv District Court of Lviv Region in case No. 451/107/22 of March 11, 2022]. [in Ukrainian].

30. Ukhvala Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu u spravi vid 20 travnia 2021 roku No. 11-398can20 [Order of the Grand Chamber of the Supreme Court in case No. 11-398can20 of May 20, 2021]. [in Ukrainian].

31. Pro oboronu Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06.12.1991 No. 1932-XII [On the Defense of Ukraine: Law of Ukraine No. 1932-XII of December 6, 1991]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1992. No. 9, Art. 106 [in Ukrainian].

32. Postanova Verkhovnoho Sudu u spravi vid 09 lystopada 2022 roku No. 753/19628/17 [Ruling of the Supreme Court in case No. 753/19628/17 of November 9, 2022]. [in Ukrainian].

33. Postanova Verkhovnoho Sudu u spravi vid 29 bereznia 2023 roku No. 756/3462/20 [Ruling of the Supreme Court in case No. 756/3462/20 of March 29, 2023]. [in Ukrainian].

34. Postanova Verkhovnoho Sudu u spravi vid 20 kvitnia 2023 roku No. 9901/173/20 [Ruling of the Supreme Court in case No. 9901/173/20 of April 20, 2023].